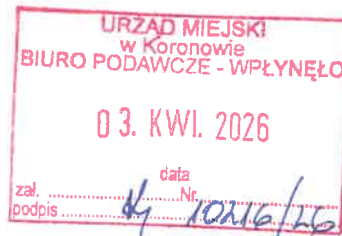

SG. 1710.2.2025

WOJEWODA
KUJAWSKO-POMORSKI

Bydgoszcz, 31 marca 2026 r.

WSPN.IV.431.1.2025.MK

Urząd Miejski
Plac Zwycięstwa 1
86-010 Koronowo

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2026 r., poz. 158) oraz art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych (Dz. U. z 2018 r., poz. 2337),

w: Urzędzie Miejskim, Plac Zwycięstwa 1, 86-010 Koronowo,

w dniu: 13.06.2025 r.,

przeprowadzona została kontrola: prawidłowości,

przez: Pana Mieszka Klawikowskiego - głównego specjalistę w Wydziale Skarbu Państwa i Nieruchomości Kujawsko – Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy (upoważnienie nr 458/2025), kierownika zespołu kontrolnego oraz Panią Marię Reiter – starszego inspektora wojewódzkiego w Wydziale Skarbu Państwa i Nieruchomości Kujawsko – Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy (upoważnienie nr 457/2025),

w zakresie:

1. przedmiot kontroli: realizacja zobowiązań gminy wynikających z zawartego z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim porozumienia w sprawie powierzenia zadań dotyczących utrzymania grobów i cmentarzy wojennych na terenie gminy, stan obiektów grobownictwa wojennego, prawidłowość oraz celowość wydatkowania dotacji Wojewody Kujawsko-Pomorskiego w zakresie utrzymania grobów i cmentarzy wojennych na terenie gminy w 2024 r., prawidłowość prowadzonej przez gminę ewidencji grobów, kwater i cmentarzy wojennych znajdujących się na terenie gminy,
2. okres objęty kontrolą: od 01.01.2024 r. do 31.12.2024 r.

W wyniku przeprowadzonej kontroli kontrolowaną działalność jednostki ocenia się: **pozytywnie**.

Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen:

- pozytywna,
- pozytywna z uchybieniami,
- pozytywna z nieprawidłowością,
- pozytywna z nieprawidłowościami,
- negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności).

Oceny dokonano na podstawie poniższych ustaleń:

I. ustalono, iż sprawy dotyczące grobownictwa wojennego realizowane są przez Panią Dorotę Szulc – inspektora w Wydziale Nieruchomości i Gospodarki Komunalnej w Urzędzie Miejskim w Koronowie, stosowny zapis jest obecny w wykazie obowiązków służbowych pracownika.

II. Karty ewidencyjne obiektów grobownictwa wojennego znajdują się na stanowisku pracy. Karty prowadzone prawidłowo.

III. Potwierdzenie rozliczenia dotacji oraz egzemplarz porozumienia z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim z dnia 21.03.2024 r. obecne na stanowisku pracy.

IV. Jesienne oraz wiosenne przeglądy stanu obiektów przeprowadzono, protokoły sporządzono.

V. Na utrzymanie grobów i cmentarzy wojennych na terenie gminy w 2024 r. przyznane zostały środki z budżetu Wojewody Kujawsko-Pomorskiego w wysokości 10.000 zł. Zadanie administracji rządowej dot. opieki nad cmentarzami, kwaterami i grobami wojennymi przyjęto uchwałą nr XI/99/99 z dnia 18.08.1999 r. Rady Miejskiej w Koronowie w sprawie przejęcia opieki nad cmentarzami, kwaterami i grobami wojennymi. Rozliczenie wydatkowania dotacji udzielonej przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego nastąpiło według przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2025 r., poz. 1483 z późn. zm.).

VI. W celu udokumentowania poniesionych wydatków Gmina przedłożyła następujące dokumenty:

- faktura nr FVS/1/10/2024 z dnia 03.10.2024 r. za: prace ogrodnicze, zakup kamienia i sadzonek na obiekty grobownictwa wojennego w Buszkowie, Byszewie i Tryszczynie na kwotę: 12.204 zł, w tym z dotacji Wojewody Kujawsko-Pomorskiego: 6.680 zł,
- faktura nr 16/2024 z dnia 22.05.2024 r. za: kompozycje kwiatowe oraz znicze na obiekty grobownictwa wojennego na kwotę: 3.320 zł.

Powyższymi fakturami Gmina Koronowo udokumentowała poniesione wydatki na utrzymanie grobów i cmentarzy wojennych w 2024 roku na kwotę: 10.000 zł z dotacji Wojewody Kujawsko-Pomorskiego. Dotację wydatkowano prawidłowo.

W toku kontroli dokonano lustracji następujących obiektów grobownictwa wojennego na terenie Gminy Koronowo:

1. cmentarz cywilnych ofiar okupanta niemieckiego z okresu II w. św. oraz żołnierzy Wojska Polskiego z 1939 r. – przy drodze krajowej nr 25 w Buszkowie.

Centralnym elementem urządzenia cmentarza jest pionowa płyta lastrykowa, na froncie której umieszczono płytę pamiątkową z czarnego granitu z napisem treści:

SYMBOL MIEJSCA PAMIĘCI NARODOWEJ

HERB MIASTA I GMINY KORONOWO

TUTAJ SPOCZYWAJĄ ZWŁOKI SZEŚCIU ŻOŁNIERZY
WOJSKA POLSKIEGO POLEGŁYCH W WALCE
Z NIEPRZYJACIELSKIMI WOJSKAMI NIEMIECKIMI
WE WRZEŚCIU 1939 R.
RÓWNIEŻ NA TYM CMENARZU POCHOWANO
EKSHUMOWANE ZWŁOKI 114 OFIAR TERRORU
HITLEROWSKIEGO ROZSTRZELANYCH I ZAKOPANYCH
W RÓŻNYCH MIEJSCACH W LATACH 1939 – 1945.
NAZWISKA KILKU ROZPOZNANYCH ZWŁOK ZAPISANE SĄ
W KSIĘGACH URZĘDU MIASTA I GMINY W KORONOWIE.

ODEBRANO WAM ŻYCIE

POZOSTAWIAMY WAM PAMIĘĆ.

Za płytą ustawiono wysoki drewniany krzyż z figurą Chrystusa. Nieduży plac wokół płyty pamiątkowej oraz chodnik do furtki wejściowej utwardzono kostką betonową. Powierzchnia cmentarza obsiana trawą, obecne nasadzenia roślinne (drzewa, krzewy). Ozdobne ogrodzenie wykonano z elementów metalowych.

Stan obiektu: dobry.

W przypadku planowania realizacji prac remontowych zaleca się aktualizację treści napisu pamiątkowego (zmiana sformułowania *terroru hitlerowskiego* na np. *terroru okupanta niemieckiego*) oraz symboliki (umieszczenie symbolu orła wojskowego wz. 1919).

2. Grób ofiary okupanta niemieckiego z 1939 r. - Jan Burdon - cmentarz przykościelny w Byszewie.

Miejsce pochówku pod opieką rodziny zmarłego, w 2019 r. dochowano członka rodziny, grób ma status grobu rodzinnego.

3. Mogiła zbiorowa żołnierzy Wojska Polskiego z 1939 r. - cmentarz przykościelny w Byszewie.

Mogiła urządzona w formie nagrobka z szarego granitu składającego się z 2 płyt poziomych posadowionych na skrzynkowej podstawie. Płyty umieszczono na różnych poziomach. U szczytu płyty po prawej stronie znajduje się pionowa płyta z napisem treści:

MOGIŁA ŻOŁNIERZY
WP z 1939 r.
NIEZNANY ŻOŁNIERZ OBRONY
NARODOWEJ zm. 5.9.1939 r.
MŁYNARCZYK OFICER WP
ZAMORDOWANY 1.9.1939 r.
STANISŁAW KARDACH nr 1904 r.
ZAMORDOWANY 1.09.1939 r.
CZEŚĆ ICH PAMIĘCI

U szczytu płyty po lewej stronie znajduje się płyta pionowa o nieregularnym kształcie, wewnątrz której wycięto zarys krzyża. Na płycie poziomej po lewej stronie ustawiono wazon na kwiaty. Za mogiłą posadowiono tabliczkę z symbolem miejsca pamięci narodowej. Teren wokół obiektu wysypano drobnym kamieniem.

Stan obiektu: bardzo dobry, brak uwag.

4. Cmentarz ofiar niemieckiego więzienia z okresu II w. św. – ul. Klasztorna w Koronowie.

W centralnym miejscu cmentarza znajduje się obelisk w formie muru wzniesionego z kamieni. Na jego froncie umieszczono napis składający się z liter zamocowanych na metalowych płaskownikach. Treść napisu:

PATRIOCI POMORDOWANI PRZEZ OKUPANTA
WIELKOŚCIĄ SWYCH BOHATERSKICH SERC
TRWAĆ BĘDĄ ZAWSZE W PAMIĘCI NARODU

Po bokach na froncie obelisku umieszczono elementy metalowe symbolizujące fragmenty krat więziennych. Powierzchnia przed obeliskiem wykonana z betonu. Plac

po między obeliskiem, a bramą wejściową utwardzono płytami chodnikowymi. Posadowiono tam również maszt flagowy oraz misy na kwiaty. Pozostały teren cmentarza obsiano trawą, obecne nasadzenia roślinne (drzewa, krzewy). Ogrodzenie w formie paneli z siatki drucianej z bramą wejściową oraz furtką. Po lewej stronie w pewnym oddaleniu od cmentarza ustawiono drewniany krzyż z figurą Chrystusa. Dojście do krzyża oraz teren wokół krzyża ogrodzono panelami z siatki drucianej.

Stan obiektu: dostateczny.

Na powierzchni przed obeliskiem widoczne ubytki, pęknięcia i zabrudzenia nawierzchni wykonanej z betonu. Widoczne nierówności nawierzchni z płyt chodnikowych. Wymiany wymagają litery napisu pamiątkowego na obelisku. Zaleca się przeprowadzenie remontu elementów urządzenia cmentarza.

5. Grób pojedynczy ofiary okupanta niemieckiego z 1939 r. – Edwin Olejnik – cmentarz parafialny przy ul. I. Paderewskiego w Koronowie.

Nagrobek w formie poziomej płyty z lastryka posadowionej na skrzynkowej podstawie wykonanej z tego samego materiału. U szczytu nagrobka znajduje się pionowa lastrykowa płyta, do której zamocowano płytę pamiątkową z napisem treści:

Ś+P
EDWIN
OLEJNIK
*8.9.1922
ZAMORDOWANY 10.9.1939
R.I.P.

Po lewej stronie nagrobka ustawiono tabliczkę *ZASŁUŻONY DLA KORONOWA*. Po prawej stronie znajduje się metalowy krzyż z figurą Chrystusa.

Stan obiektu: dostateczny, widoczne pęknięcia na płycie poziomej. Grób pod opieką rodziny tragicznie zmarłego.

6. Mogiła zbiorowa powstańców wielkopolskich z 1919 r. – cmentarz parafialny przy ul. I. Paderewskiego w Koronowie.

Nagrobek w formie poziomej płyty wykonanej z szarego granitu. U szczytu nagrobka znajduje się granitowy blok, na froncie którego wyryto napis pamiątkowy treści:

SYMBOL WIELKOPOLSKIEGO KRZYŻA POWSTAŃCZEGO

TU SPOCZYWA
DWÓCH NIEZNANYCH
POWSTAŃCÓW
WIELKOPOLSKICH
POLEGŁYCH W WALCE
O NIEPODLEGŁOŚĆ
OJCZYZNY

1918-1919

Powierzchnia wokół nagrobka utwardzona kostką betonową. Po lewej stronie nagrobka ustawiono tabliczkę z symbolem miejsca pamięci narodowej oraz nazwą patrona, a także tabliczkę *POWSTAŃCY WIELKOPOLSCY 1918-1919*.

Stan obiektu: bardzo dobry, brak uwag.

7. Grób pojedynczy ofiary okupanta niemieckiego z 1943 r. – por. rez. Wojciech Sabat - cmentarz parafialny przy ul. I. Paderewskiego w Koronowie.

Nagrobek w formie poziomej płyty z szarego granitu posadowionej na skrzynkowej podstawie wykonanej z tego samego materiału. U szczytu nagrobka znajduje się pionowa płyta koloru czarnego w kształcie zbliżonym do krzyża z napisem treści:

SYMBOL ORŁA WOJSKOWEGO WZ. 1919

POR. REZ. WOJCIECH
SABAT
URODZONY 30.03.1901 R.
UCZESTNIK WOJNY
POLSKO-UKRAIŃSKIEJ 1919 R.,
WOJNY POLSKO-BOLSZEWICKIEJ 1920 R.,
WOJNY OBRONNEJ 1939 R.
ARESZTOWANY PRZEZ NIEMCÓW
ZMARŁ W WIĘZIENIU
W KORONOWIE 9.01.1943 R.

Stan obiektu: bardzo dobry, brak uwag.

8. Mogiła zbiorowa żołnierzy Wojska Polskiego z 1939 r. (Babiarz, Borysiak Aleksander...) – cmentarz parafialny przy ul. I. Paderewskiego w Koronowie.

Nagrobek w formie 3 poziomych płyt z szarego granitu, na powierzchni których umieszczono tablicę pamiątkową typu pulpitowego z napisem treści:

PAMIĘCI SPOCZYWAJĄCYCH TU
9 ŻOŁNIERZY WOJSKA POLSKIEGO
POLEGŁYCH WE WRZEŚNIU 1939 R.
W WALCE Z NIEMIECKIM NAJEŹDŹCĄ

Nazwiska poległych

Obok wspomnianego elementu ułożono poziomo płytę granitową, na której posadowiono krzyż oraz symbol orła wojskowego wz. 1919. Nawierzchnia przed i po bokach mogiły utwardzona kostką betonową. Za mogiłą znajduje się tabliczka z symbolem miejsca pamięci narodowej oraz nazwą patrona obiektu.

Stan obiektu: bardzo dobry, brak uwag.

9. Mogiła zbiorowa żołnierzy Wojska Polskiego z 1939 r. (Klimiuk Jan, Kwaniewski Jan ...) – cmentarz parafialny przy ul. I. Paderewskiego w Koronowie.

Nagrobek w formie 3 poziomych płyt z szarego granitu, na powierzchni których umieszczono tablicę pamiątkową typu pulpitowego z napisem treści:

PAMIĘCI SPOCZYWAJĄCYCH TU
ŻOŁNIERZY WOJSKA POLSKIEGO
POLEGŁYCH WE WRZEŚNIU 1939 R.
W WALCE Z NIEMIECKIM NAJEŹDŹCĄ

Nazwiska poległych

Obok wspomnianego elementu ułożono poziomo płytę granitową, na której posadowiono krzyż oraz symbol orła wojskowego wz. 1919. Nawierzchnia przed i po bokach mogiły utwardzona kostką betonową. Za mogiłą znajduje się tabliczka z symbolem miejsca pamięci narodowej oraz nazwą patrona obiektu.

Stan obiektu: bardzo dobry, brak uwag.

10. Cmentarz żołnierzy Armii Czerwonej z 1945 r. – skrzyżowanie ulic I. Paderewskiego oraz W. Witosa.

Cmentarz usytuowany na skwerze o charakterze parkowym, obecna różnego rodzaju roślinność – drzewa, krzewy itp. W centralnej części nekropolii znajduje się obelisk, na froncie którego wyryto napis pamiątkowy treści:

SYMBOL CZERWONEJ GWIAZDY

**BOHATEROM
ARMII CZERWONEJ**

**SPOŁECZEŃSTWO
MIASTA KORONOWA**

NAPIS W JĘZYKU ROSYJSKIM O TREŚCI JAK WYŻEJ

Obelisk posadowiono na schodkowej podstawie, po obu jego stronach ustawiono maszty flagowe. Powierzchnia wokół obelisku utwardzona kostką betonową. Od strony ul. W. Witosa wytyczono aleję główną o nawierzchni gruntowej prowadzącą do pomnika. Na jej początku znajduje się tablica informacyjna z napisem treści:

*SYMBOL MIEJSCA
PAMIĘCI NARODOWEJ*

**TUTAJ SPOCZYWAJĄ ZWŁOKI
281 ŻOŁNIERZY ARMII RADZIECKIEJ,
KTÓRZY POLEGLI W WALKACH
Z HITLEROWSKIM NAJEŹDŹCĄ
O WYZWOLENIE TYCH ZIEM W 1945 r.
NIEKTÓRE NAZWISKA ZAPISANE SĄ
W KSIĘGACH URZĘDU MIASTA I GMINY
KORONOWO**

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI

Po prawej stronie wspomnianej wyżej tablicy posadowiono tabliczkę informującą o obecności miejsca pamięci. Obecne są także latarnie parkowe.

Stan obiektu: dobry, w przypadku podejmowania prac remontowych zaleca się aktualizację treści napisu pamiątkowego.

11. Mogiła zbiorowa ofiar okupanta niemieckiego z 1939 r. (Bernard Ziółkowski, Paweł Wojtynowski, Ignacy Gaszyk) – cmentarz parafialny przy ul. I. Paderewskiego w Koronowie.

Nagrobek w formie granitowej płyty na skrzynkowej podstawie posadowionej na płytach granitowych. Element centralny zwieńczony krzyżem z figurą Chrystusa. Płyta pamiątkowa z napisem treści:

Tu spoczywają w Bogu
zamordowani
przez okupanta hitlerowskiego
w dniu 5.10.1939

ś.p.

BERNARD ZIÓŁKOWSKI

*10.8.1899

PAWEŁ WOJTYNOWSKI

*24.1.1901

IGNACY GASZYK

*22.2.1920

R.I.P.

Stan obiektu: bardzo dobry. Grób pod opieką rodzin ofiar.

12. Mogiła zbiorowa 4 nieznanych kobiet – cywilnych ofiar II w. św. – cmentarz parafialny w Mąkowarsku.

Nagrobek w formie poziomej płyty z szarego granitu posadowionej na skrzynkowej podstawie wykonanej z tego samego materiału. U szczytu nagrobka znajduje się pionowa płyta z szarego granitu z napisem treści:

SYMBOL GODŁA PAŃSTWOWEGO

TU SPOCZYWAJĄ
4 NIEZNANE KOBIETY –
CYWILNE OFIARY WOJNY
ROZSTRZELANE
PRZEZ NIEMCÓW
W STYCZNIU 1945 R.

Na szczycie płyty pionowej ustawiono krzyż z czarnego granitu. Ogrodzenie nagrobka w formie odcinków łańcucha rozpiętego pomiędzy metalowymi słupkami. Przy mogile ustawiono tabliczkę ze znakiem miejsca pamięci oraz nazwą opiekuna obiektu.

Stan obiektu: bardzo dobry, brak uwag.

10. Mogiła zbiorowa 8 więźniów – cywilnych ofiar II w. św. – cmentarz parafialny w Mąkowarsku.

Nagrobek w formie poziomej płyty z szarego granitu posadowionej na skrzynkowej podstawie wykonanej z tego samego materiału. U szczytu nagrobka znajduje się pionowa płyta z szarego granitu z napisem treści:

SYMBOL GODŁA PAŃSTWOWEGO

TU SPOCZYWA
8 WIĘŹNIÓW –
CYWILNYCH OFIAR WOJNY
ROZSTRZELANYCH
PRZEZ NIEMCÓW
23/24 STYCZNIA 1945 R.

Na szczycie płyty pionowej ustawiono krzyż z czarnego granitu. Ogrodzenie nagrobka w formie odcinków łańcucha rozpiętego pomiędzy metalowymi słupkami. Za mogiłą ustawiono tabliczkę ze znakiem miejsca pamięci oraz nazwą opiekuna obiektu.

Stan obiektu: bardzo dobry, brak uwag.

11. Mogiła zbiorowa żołnierzy Wojska Polskiego z 1939 r. – cmentarz parafialny w Mąkowarsku.

Nagrobek w formie poziomej płyty z szarego granitu posadowionej na skrzynkowej podstawie wykonanej z tego samego materiału. U szczytu nagrobka ustawiono pionowo granitowy blok w kształcie prostopadłościanu. Na jego froncie wyryto napis pamiątkowy treści:

ŻOŁNIERZOM
POLEGŁYM
ZA WIARĘ
I OJCZYZNĘ
w 1939 r.
wdzięczni rodacy

SYMBOL GODŁA PAŃSTWOWEGO

Na szczycie przedmiotowego elementu posadowiono granitowy krzyż z figurą Chrystusa. Po bokach środkowego elementu ustawiono pionowo granitowe bloki o mniejszych rozmiarach, obecne także stojaki na flagi. Za mogiłą z prawej strony znajduje się tabliczka ze znakiem miejsca pamięci oraz nazwą opiekuna obiektu.

Stan obiektu: bardzo dobry, brak uwag.

12. Grób pojedynczy ofiary okupanta niemieckiego z 1945 r. – Bolesław Małek – cmentarz parafialny w Mąkowarsku.

Nagrobek w formie poziomej płyty z szarego granitu posadowionej na skrzynkowej podstawie wykonanej z tego samego materiału. U szczytu nagrobka znajduje się pionowa płyta koloru czarnego w kształcie zbliżonym do krzyża z napisem treści:

SYMBOL GODŁA PAŃSTWOWEGO

TU SPOCZYWA
BOLESŁAW EDMUND
MAŁEK
URODZONY 3.05.1924 R.
ROZSTRZELANY PRZEZ
OKUPANTA NIEMIECKIEGO
PODCZAS MARSZU WIĘŹNIÓW
Z KORONOWA
W DZIEDNIE 24.01.1945 R.

Stan obiektu: bardzo dobry, brak uwag.

13. Cmentarz ofiar okupanta niemieckiego z 1939 r. – przy drodze krajowej nr 25 w Tryszczynie.

Na terenie cmentarza wytyczono zarys dwóch mogił zbiorowych, których powierzchnię wysypano kamieniem naturalnym. Na każdej z mogił ustawiono krzyż z szarego granitu. Chodniki w obrębie cmentarza utwardzono kostką betonową. W centralnej części nekropolii pomiędzy mogiłami ustawiono wysoki drewniany krzyż z figurą Chrystusa.

Po lewej stronie krzyża posadowiono głaz z kamienną tablicą pamiątkową z napisem treści:

PAMIĘCI
SPOCZYWAJĄCYCH TU OFIAR ZBIOROWYCH
EGZEKUCJI DOKONANYCH PRZEZ NIEMIECKIEGO
OKUPANTA NA TERENIE TRYSZCZYNA I W OKOLICY
W LATACH 1939-1942

Gmina Koronowo

Po prawej stronie krzyża znajduje się głaz z tablicą pamiątkową treści:

+
PAMIĘCI
KS. JANA HAMERSKIEGO
ZAMORDOWANEGO
PRZEZ NIEMCÓW
W DNIU 7 PAŹDZIERNIKA
1939 R.

Przestrzeń wzdłuż ogrodzenia cmentarza również wysypano kamieniem naturalnym. Obecne nasadzenia roślinne (drzewa, krzewy itp.). Ogrodzenie w formie ozdobnych pręseł wykonanych z metalu zamocowanych do metalowych słupków na podmurówce betonowej. Po lewej stronie bramki wejściowej znajduje się tabliczka ze znakiem miejsca pamięci oraz większych rozmiarów tablica informacyjna dotycząca historii przedmiotowego miejsca.

Stan obiektu: bardzo dobry, brak uwag.

14. Mogiła zbiorowa ofiar okupanta niemieckiego z 1939 r. – cmentarz parafialny w Wierzchucinie Królewskim.

Nagrobek w formie poziomej płyty z lastryka posadowionej na lastrykowej podstawie. Element centralny z krzyżem z figurą Chrystusa. Na froncie jego podstawy umieszczono płytę pamiątkową z napisem treści:

Tu spoczywają w Bogu
ś.p.
STEFAN I STANISŁAW
BELIŃSCY
zamordowani
w dniu 19.10.1939 r.
R.I.P.

Stan obiektu: dobry, grób pod opieką rodziny. Na powierzchni elementów nagrobka widoczne naloty i zabrudzenia.

15. Mogiła zbiorowa 8 ofiar okupanta niemieckiego z 1945 r. – cmentarz parafialny w Wierzchucinie Królewskim.

Nagrobek w formie 3 płyt z szarego granitu ułożonych poziomo na skrzynkowej podstawie wykonanej z tego samego materiału. Na szczycie środkowej płyty ustawiono pionowo granitową płytę z napisem treści:

PAMIĘCI
 SPOCZYWAJĄCYCH TU 8 POLAKÓW –
 WIĘŹNIÓW CIĘŻKIEGO WIĘZIENIA
 KARNEGO W KORONOWIE
 ROZSTRZELANYCH PRZEZ OKUPANTA
 NIEMIECKIEGO W STYCZNIU 1945 R.
 WE WSI OSIEK
 KAZIMIERZ SOSIŃSKI
 GÓRSKI
 NIEZNANI.

Po lewej stronie płyty pionowej ustawiono granitowy krzyż. Po prawej stronie umieszczono tabliczkę ze znakiem miejsca pamięci oraz nazwą opiekuna obiektu. Powierzchnia przed i po bokach mogiły utwardzona kostką betonową.

Stan obiektu: bardzo dobry, brak uwag.

15. Grób ofiary okupanta niemieckiego z okresu II w. św. – ks. Jan Hamerski – cmentarz parafialny we Wtelnie.

Nagrobek w formie płyty z granitu posadowionej na skrzynkowej podstawie. Na powierzchni płyty wyryto napis pamiątkowy treści:

Ś.p.
 Proboszcz Wtelnieński

Ks. JAN HAMERSKI
 Dziekan Fordoński
 ur. dnia 7. marca 1880 r.
 umarł śmiercią męczeńską
 za Wiarę i Ojczyznę
 dnia 7. Października 1939 r.

Wieczny odpoczynek
 racz mu dać Panie!

U szczytu nagrobka ustawiono pionowo granitową płytę z fotografią tragicznie zmarłego kapłana oraz napisem treści: SŁUGA BOŻY. Po lewej stronie płyty pionowej znajduje się granitowy krzyż z płaskorzeźbą twarzy Chrystusa.

Stan obiektu: bardzo dobry, brak uwag.

16. Mogiła zbiorowa ofiar okupanta niemieckiego z 1939 r. – cmentarz parafialny we Wtelnie.

Powierzchnia mogiły wyłożona płytami z granitu. Obrzeże w formie niewysokiego murku betonowego przykrytego płytami granitowymi. U szczytu mogiły posadowiono granitowy obelisk z napisem pamiątkowym treści:

Tu spoczywają w Bogu

ś.p.

MARIAN GORDON

*3.11.1898

ś.p.

JAN SAGANOWSKI

*20.10.1892

ś.p.
MARCELI SAGANOWSKI
ś.p.
*16.1.1896
z Gościeradza

ś.p.
BERNARD POKORSKI
*11.1.1881
ś.p.
JAN ZYWERT
*17.12.1886
z Wtelnia

---

oraz dwóch nieznanych.

Na szczycie obelisku znajduje się granitowy krzyż z figurą Chrystusa. Po obu stronach obelisku ustawiono granitowe wazony oraz niewysokie stylizowane kolumny. Na froncie kolumny znajdującej się po prawej stronie zamocowano granitową tablicę z napisem treści:

Wieczny odpoczynek
racz im dać Panie!

Na froncie kolumny znajdującej się po lewej stronie zamocowano granitową tablicę z napisem treści:

Zginęli z ręki wroga
śmiercią męczeńską
dnia 19.X.1939 r.

Na powierzchni mogiły przed obeliskiem ułożono płyty granitowe tworzące symbol krzyża. Z lewej strony za mogiłą ustawiono tabliczkę ze znakiem miejsc pamięci narodowej oraz nazwą patrona obiektu.

Stan obiektu: bardzo dobry, brak uwag.

17. Grób pojedynczy żołnierza Wojska Polskiego z 1945 r. – cmentarz parafialny we Wtelnie.

Nagrobek w formie lastrykowej płyty, na której ustawiono blok z lastryka z tablicą pamiątkową. Treść napisu:

Mogiła nieznanego żołnierza WP
poległego w 1945 r.
w Kopalni pod Koronowem

CZEŚĆ JEGO PAMIĘCI!

Po prawej stronie nagrobka znajduje się tabliczka z symbolem miejsca pamięci narodowej oraz nazwą patrona obiektu.

Stan obiektu: dobry. Nieczytelna treść napisu pamiątkowego, brak symbolu orła wojskowego wz. 1919 sygnalizującego obecność grobu żołnierskiego. Zaleca się renowację literek napisu oraz uwzględnienie przy planowaniu prac remontowych kwestii uzupełnienia symboliki.

18. Grób pojedynczy ofiary okupanta niemieckiego z 1942 r. – Stanisław Górski – cmentarz parafialny we Wtelnie.

Grób w formie lastrykowej płyty poziomej posadowionej na skrzynkowej podstawie wykonanej z tego samego materiału. U szczytu nagrobka ustawiono lastrykowy element, na którym umieszczono następujące elementy:

- wazon na kwiaty,
- krzyż z figurą Chrystusa,
- płytę pamiątkową z napisem treści:

Tu
spoczywa w Bogu
ś.p.
STANISŁAW
GÓRSKI
ur. 18 9 1885.
zamordowany 29 9 1942.
w obozie hitlerowskim
Buchenwald.

Zdrowaś Maria

Stan obiektu: dobry. Brak pewności, czy w grobie złożono szczątki ofiary w związku z okolicznościami jej śmierci.

Wskazuje się następujący zakres stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości: nie stwierdzono.

Ponadto wskazuje się następujące przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości: nie stwierdzono.

Renowację elementów urządzenia mogił i cmentarzy wojennych w zakresie wymiany poszczególnych ich elementów, zmiany formy upamiętnienia miejsca pochówku bądź uaktualnienia symboliki oraz treści napisów pamiątkowych przeprowadzić należy na podstawie zezwolenia Wojewody Kujawsko-Pomorskiego w uzgodnieniu z Instytutem Pamięci Narodowej w Warszawie oraz Kujawsko-Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Toruniu.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr. 2/2025.

Do Projektu wystąpienia pokontrolnego nie zostały zgłoszone zastrzeżenia.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden egzemplarz otrzymuje kierownik jednostki kontrolowanej, a drugi egzemplarz pozostaje w aktach kontroli.

Oczekuję od Pana Burmistrza w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Główny specjalista Starszy inspektor wojewódzki

Mieszko Klawikowski

Maria Reiter

(podpisy i pieczętki kontrolerów)

Z up. Wojewody Kujawsko-Pomorskiego

(podpis i pieczęć kierownika komórki do spraw kontroli)

Michał Mikołaj Koniuch

II Wicewojewoda Kujawsko-Pomorski